

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 15.07.1997
COM(97) 394 def.

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT

OVER DE
VERDERE ONTWIKKELING VAN DE BETREKKINGEN MET TURKIJE

Inleiding

1. De Associatieraad EU-Turkije heeft op 6 maart 1995 een beslissing genomen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de laatste fase van de douane-unie en een resolutie aangenomen over de ontwikkeling van de samenwerking tussen de EU en Turkije op diverse gebieden. Bovendien kwam de Gemeenschap met een verklaring betreffende de hervatting van de financiële samenwerking met Turkije. Tegelijkertijd ging de EU ermee akkoord om zes maanden na de afronding van de intergouvernementele conferentie toetredingsonderhandelingen met Cyprus te starten, zodat de resultaten van die conferentie daarbij in aanmerking konden worden genomen.

Op 24 maart 1997 heeft de Raad, ter gelegenheid van zijn informele bijeenkomst in Apeldoorn, de Commissie verzocht een mededeling op te stellen over de verdere ontwikkeling van de betrekkingen tussen de EU en Turkije, tegen de achtergrond van de douane-unie die op 31 december 1995 in werking is getreden. Deze mededeling, die het antwoord is op dat verzoek, bevestigt het standpunt van de Associatieraad van 29 april 1997, dat Turkije voor een EU-lidmaatschap in aanmerking komt en dat dit land volgens dezelfde objectieve maatstaven en criteria als andere kandidaatlanden zal worden beoordeeld. In de initiatieven die in de onderhavige mededeling worden voorgesteld wordt met dit standpunt volledig rekening gehouden.

2. De jongste politieke en economische ontwikkelingen in de betrekkingen met Turkije worden behandeld in hoofdstuk 2 van het Rapport "Agenda 2000". In de onderhavige mededeling gaat het in eerste instantie om voorstellen voor het uitbouwen van EU-Turkije-betrekkingen die verder gaan dan de douane-unie. De douane-unie vormde al een belangrijke stap vooruit in de verhouding EU-Turkije; zij functioneert op bevredigende wijze en vormt een solide basis om de banden verder aan te halen.

Toekomstige ontwikkelingen

3. Aangezien Turkije voor het EU-lidmaatschap in aanmerking komt, zoals door de Unie op de Associatieraad van 29 april 1997 werd bevestigd, en niet alleen door de douane-unie, maar ook als actief lid van het Euro-mediterrane partnerschap nauw met de EU verbonden is, moet de EU Turkije blijven helpen bij het oplossen van zijn problemen en de integratie in de EU verder ondersteunen. De Associatie-overeenkomst en de douane-unie vormen de grondslagen voor steeds nauwere politieke en economische betrekkingen. In dit proces hecht de EU bijzonder belang aan de vooruitgang die door Turkije wordt geboekt op het gebied als

democratisering en bescherming van de mensenrechten, het aanknopen van goede nabuurbetrekkingen met Griekenland, eerbiediging van de internationale rechtsregels en een rechtvaardige en duurzame regeling van de Cyprus-kwestie.

4. In deze omstandigheden moet de EU volgens de Commissie een beleid volgen dat gericht is op intensivering van de betrekkingen tussen de EU en Turkije op een groot aantal terreinen. In deze mededeling worden met het oog daarop verschillende voorstellen geformuleerd. Enkele daarvan zullen, tenminste in de beginfase, uit de Gemeenschapsbegroting gefinancierd moeten worden, want zonder die financiering kunnen de meeste voorstellen niet verwezenlijkt worden. De Commissie is van mening dat de speciale financiële verordening, die bedoeld is om de douane-unie te begeleiden, zo spoedig mogelijk goedgekeurd moet worden om Turkije de mogelijkheid te geven zijn industriële sector aan de nieuwe, door de douane-unie ontstane concurrentiesituatie aan te passen, zijn infrastructurele verbinding met de EU te verbeteren en zijn economische achterstand ten opzichte van de Gemeenschap in te lopen. De Commissie merkt verder op dat MEDA ter beschikking kan worden gesteld voor financiële samenwerking met Turkije en zij rekent erop dat de voorwaarden vastgesteld zullen worden voor een optimale benutting van dit instrument.
5. Deze specifieke voorstellen hebben betrekking op de volgende gebieden :
 - consolidering van de douane-unie
 - dienstverlening
 - telecommunicatie en informatiemaatschappij
 - landbouw
 - mensenrechten en humanitaire aangelegenheden
 - heropening van de macro-economische dialoog
 - industriële samenwerking en investeringen
 - samenwerking op milieugebied
 - samenwerking op het gebied van de consumentenbescherming
 - regionale en grensoverschrijdende samenwerking
 - deelneming aan communautaire programma's
 - samenwerking op het gebied van justitie en interne aangelegenheden

Consolidering van de douane-unie

6. Deze consolidering zou kunnen worden bereikt door een programma ter ondersteuning van de harmonisatie van de industriële wetgeving (normen, conformiteitsbeoordeling, kwaliteitsbeleid, concurrentie), het starten van onderhandelingen over openbare aanbestedingen, een versnelling van de volledige harmonisatie van de beleidsmaatregelen op het gebied van douane en handel, en door Turkije in meerdere mate te betrekken bij gebieden die rechtstreeks de douane-unie betreffen. Hierbij zou aanzienlijke technische en financiële bijstand gegeven moeten worden het concurrentievermogen van de Turkse industriële sector te verbeteren, om dit land in staat te stellen, althans wat het vrije verkeer van goederen betreft, volledig in de eengemaakte markt te integreren. De douane-unie zou uitgebreid moeten worden met diensten en de reeds gedane inspanningen om tot een vrij verkeer van landbouwproducten te komen, dienen voortgezet te worden.
7. Het consolideringsproces zou gerealiseerd kunnen worden door :
- *technische hulp en nauwe administratieve samenwerking met de Turkse instanties en instellingen (het staatssecretariaat voor buitenlandse handel, douane, financiën en andere ministeries) om de controle te versterken en de structuren te verbeteren met het oog op een doeltreffende werking van de douane-unie;*
 - *technische hulp bij de hervorming van het wettelijke en commerciële kader ten einde een gunstiger klimaat te creëren om zowel binnen- als buitenlandse investeerders aan te trekken;*
 - *deelneming van Turkije aan het Europese systeem van de regels van oorsprong voor industriële producten, de regeling douanevervoer en de overeenkomst betreffende het Enig Document ten einde de compatibiliteit van al onze handelsregelingen te waarborgen;*
 - *verbetering van de overlegmechanismen met Turkije op gebieden waarop het communautaire acquis wordt aanvaard (handelspolitiek, onderhandelingen over handelsakkoorden, concurrentiebeleid, intellectuele eigendom, milieubescherming, normen en industriële wetgeving);*
 - *het sluiten van handelsakkoorden tussen Turkije en de landen van Midden- en Oost-Europa en van het Middellandse-Zeegebied. De Commissie en de lidstaten moeten bereid zijn het land technische en politieke steun te bieden om dit proces tot een goed einde te brengen.*

Diensten

8. De liberalisering van de diensten zou in het voordeel van beide partijen zijn en ertoe leiden dat bredere lagen van de Turkse samenleving betrokken worden bij de modernisering van het land en het aanhalen van de banden met de EU.
9. Wat de dienstensector betreft, staat artikel V van de GATS twee leden van de WTO toe samen een preferentiële overeenkomst te sluiten betreffende de bilaterale

liberalisering van de diensten, op voorwaarde dat deze liberalisering werkelijk alle sectoren betreft, alsook alle aspecten van de handel in diensten. Aangezien de beide partners een verschillend uitgangspunt hebben, zou de liberalisering van de diensten meer inspanningen van Turkije dan van de EU vergen, maar een belangrijke bijdrage betekenen voor een verdere hervorming en modernisering van de economie. Om vast te stellen welke specifieke bijkomende voordelen een verdere liberalisering van de diensten kan opleveren, en om een volledige overeenstemming met de GATS te verzekeren, zullen er zorgvuldige analyses nodig zijn.

- *Er wordt voorgesteld om onderhandelingen te beginnen met het oog op de geleidelijke liberalisering van de diensten tussen de EU en Turkije*

Telecommunicatie en informatiemaatschappij

10. Turkije is op dit moment bezig met de modernisering van geavanceerde communicatie- en informatiesystemen maar moet nog steeds de nodige wetten goedkeuren om op telecommunicatiegebied aan zijn GATT-verplichtingen te voldoen.

- *De EU zou met de voorbereiding van de wetsteksen kunnen helpen die op die van de EU afgestemd moeten worden. De integratie van Turkije in de informatiemaatschappij moet vergemakkelijkt worden door het land op te nemen in de transeuropese telecommunicatienetwerken en door Turkse onderzoekers, laboratoria, firma's en andere organisaties met O § O-activiteiten bij de informatiemaatschappij te betrekken.*

Landbouw

11. De EU en Turkije hebben zich door de ondertekening van de Overeenkomst betreffende de douane-unie ertoe verplicht om geleidelijk aan het vrije verkeer van landbouwproducten tot stand te brengen. Turkije is verplicht zijn landbouwbeleid aan te passen en de voor het vrije verkeer van landbouwproducten noodzakelijke maatregelen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid over te nemen. Op dit punt zijn er tot dusverre maar weinig vorderingen gemaakt. Er is een handelsovereenkomst gearafaerd die in wederzijdse concessies voor landbouwproducten voorziet. Een verdere liberalisering van de handel in landbouwproducten is vanuit economisch oogpunt interessant, in het bijzonder vanwege de snelle economische groei van Turkije en de voordelen die een preferentie voor communautaire producten met zich brengt. Beide partijen erkennen dat er voor een ambitieuze liberaliseringspolitiek belangrijke obstakels overwonnen moeten worden, zoals de verschillende landbouwstructuren van Turkije en de EU

12. Om dit doel te bereiken wordt voorgesteld :

- *technische en financiële bijstand te verlenen om Turkije te helpen zijn landbouw te herstructureren, omdat het potentieel daarvan niet volledig*

kan worden benut, en om het land te helpen bij de hiervoor beschreven aanpassing van zijn landbouwbeleid;

- *Turkije aan te moedigen, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de Turkse landbouwstructuren, om het communautaire acquis over te nemen. Het gaat hierbij onder meer om de organisatie van markten, het plattelandsbeleid, technische normen, voorschriften op het gebied van de bescherming van planten en dieren en andere veterinaire aangelegenheden;*
- *de onderhandelingen voort te zetten over verdere wederzijdse verbetering van de markttoegang*

Mensenrechten en humanitaire aangelegenheden

13. Met het oog op de ontwikkeling van de burgermaatschappij en de rechtsstaat in Turkije dient er een uitgebreide samenwerking op het gebied van de mensenrechten tot stand gebracht worden.

14. In dit verband wordt gedacht aan :

- *een zo breed mogelijke samenwerking met Europese en vooral Turkse NGO's die zich bezighouden met mensenrechten, humanitaire bijstand, vrijheid van meningsuiting en de ontwikkeling van de burgermaatschappij in Turkije, alsook met NGO's die rapporteren over de mensenrechtensituatie;*
- *samenwerking met de Turkse regering ter ondersteuning van haar inspanningen om ervoor te zorgen dat de desbetreffende internationale overeenkomsten worden nageleefd om de desbetreffende interne rechtsvoorschriften op te stellen en ten uitvoer te leggen en om overheidsambtenaren op te leiden, met inbegrip van politiepersoneel op gebieden die verband houden met de eerbiediging van de mensenrechten;*
- *een betere samenwerking tussen de EU en Turkije in humanitaire aangelegenheden. In dit verband moeten de Turkse autoriteiten verder aangemoedigd worden om het verlenen van humanitaire bijstand door NGO's in naburige regio's te vergemakkelijken.*

Heropening van de macroeconomische dialoog

15. De heropening van de macroeconomische dialoog met Turkije zou kunnen bijdragen tot een solide macroeconomisch beleid en tot structurele hervormingen op gebieden als de sociale zekerheid, de landbouw, privatisering en herstructurering, de infrastructuur, de informatiemaatschappij, energie en de ontwikkeling van het menselijk potentieel. Deze hervormingen zouden door technische en financiële bijstand gesteund moeten worden.

Industriële samenwerking en investeringen

16. Ter verhoging van de economische groei en het inkomensniveau legt Turkije zich erop toe om zijn concurrentiepositie in verschillende sectoren te verbeteren. Door het bevorderen van industriële samenwerking en investeringen zullen deze inspanningen worden gesteund.

- *Er wordt voorgesteld de samenwerking verder uit te bouwen op gebieden als productkwaliteit en innovatie, alsook op het gebied van de informatietechnologieën. Bijkomende maatregelen zijn nodig om bedrijven, en juist de kleine en middelgrote, te helpen toegang te krijgen tot de bestaande instrumenten voor informatie en commerciële samenwerking, zodat zij de uitdagingen van de douane-unie kunnen aangaan en handelsbetrekkingen met de landen van het Middellandse-Zee- en het Zwarte Zee-gebied kunnen aanknopen. De ondersteuning van de ontwikkeling van de particuliere sector is gunstig voor een duurzame en evenwichtige ontwikkeling, voor modernisering en voor investeringsbevordering.*

Samenwerking op milieugebied

17. Ook op het gebied van het milieu moet vooruitgang worden geboekt, in het bijzonder in samenhang met de te verwezenlijken duurzame ontwikkeling en de integratie van milieuoverwegingen in andere economische sectoren.

- *Er wordt voorgesteld de samenwerking op het gebied van het milieu te intensiveren, om de vooruitzichten op een duurzame economische groei en sociale ontwikkeling te verbeteren, waarbij tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de kwaliteit van het milieu, de bescherming van de gezondheid van de mens en het rationele gebruik van de natuurlijke hulpbronnen.*

Samenwerking op het gebied van de consumentenbescherming

18. Het consumentenbeleid en de bescherming van de consument zijn gebieden die in de betrekkingen tussen de EU en Turkije steeds belangrijker worden, met name in verband met de nieuwe mogelijkheden die door de douane-unie voor de handel worden geboden.

- *Er wordt voorgesteld de Turkse autoriteiten technische en financiële hulp te bieden om hen te helpen met het opzetten van een systeem dat lijkt op het in de EU gebruikte systeem voor snelle informatie-uitwisseling. Het Turkse systeem zou met het Europese systeem verbonden kunnen worden zodra de Raad de nodige beslissingen heeft genomen.*

Regionale en grensoverschrijdende samenwerking

19. De verdere ontwikkeling van de samenwerking in de Zwarte-Zeeregio zal bijdragen tot meer stabiliteit en welvaart in dit gebied. In overeenstemming met de aanpak die de Commissie bij initiatieven in andere regio's volgt, moedigt zij

de regionale en grensoverschrijdende samenwerking in het Zwarte-Zeegebied via de daarvoor bedoelde instrumenten aan, alsook door programma's ter ondersteuning van de partnerlanden in deze regio.

Deelneming aan communautaire programma's

20. Het voorstel van de Commissie om Turkije te betrekken bij de programma's Leonardo, Socrates en Youth voor Europa III, wordt op dit moment door het Europees Parlement en de Raad onderzocht. Turkse onderzoekers, laboratoria, bedrijven en andere organisaties kunnen van nu af aan deelnemen aan researchprojecten in het kader van het 4e OTO-kaderprogramma.
21. Voorgesteld wordt Turkije uit te nodigen om deel te nemen aan andere communautaire programma's, in het bijzonder die welke betrekking hebben op jeugd, cultuur, onderwijs, opleiding, research, KMO's, milieu, douane, indirecte belastingen en de uitbreiding van transeuropese netwerken.
 - *Het principiële besluit dat Turkije aan communautaire programma's kan deelnemen kan wellicht in een aanvullend protocol bij de Associatie-overeenkomst opgenomen kunnen worden. Over de voorwaarden voor deelneming zou voor ieder programma afzonderlijk onderhandeld kunnen worden. Een deel van de bijdrage van Turkije zou, althans in de eerste jaren, door financiële bijstand (MEDA) gedekt kunnen worden of in het kader van de speciale voor dit doel vast te stellen financiële verordening.*

Samenwerking op het gebied van justitie en interne aangelegenheden

22. Er dient nagedacht te worden over de verbetering van de samenwerking op het gebied van politie en douane in de strijd tegen drugs, georganiseerde misdaad en het witwassen van geld, alsook op gebieden als immigratie en justitiële samenwerking in civiele en strafrechtzaken.
 - *De resolutie van de Associatieraad van oktober 1995 heeft deze samenwerking een institutioneel kader gegeven : daarin wordt namelijk voorzien in de organisatie van regelmatige bijeenkomsten op K4-niveau, regelmatige ontmoetingen tussen Turkije, het voorzitterschap en vertegenwoordigers van de Commissie, alsook van regelmatige ministeriële vergaderingen.*
 - *De Raad zou kunnen beslissen om de financiering goed te keuren van maatregelen op het gebied van justitie en interne aangelegenheden, in het kader van het programma betreffende financiële samenwerking met Turkije.*

Conclusie

23. De Commissie is van mening dat de bevestiging van de Associatieraad dat Turkije in aanmerking komt voor het EU-lidmaatschap en zijn verklaring dat

Turkije volgens dezelfde objectieve maatstaven en criteria als de andere kandidaten zal worden beoordeeld, de betrekkingen tussen de EU en Turkije nieuwe impulsen hebben gegeven.

24. Een verdere versteviging van de banden tussen de EU en Turkije hangt af van de vooruitgang die door Turkije op een aantal gebieden wordt geboekt. Op politiek vlak gaat het om de voortzetting van het democratiseringsproces, verbetering van de Turks-Griekse betrekkingen, eerbiediging van de internationale rechtsregels en om een doeltreffend programma om de eerbiediging van de mensenrechten in Turkije in overeenstemming te brengen met de internationaal aanvaarde normen. De eerbiediging van de mensenrechten en de rechtsstaat is onontbeerlijk, in het bijzonder tegen de achtergrond van de strijd tegen het terrorisme en het zoeken naar een niet-militaire oplossing voor het conflict in het zuidoosten van het land, waar nog steeds de noodtoestand heerst. Bovendien dient Turkije actief bij te dragen tot een rechtvaardige en duurzame oplossing van de Cypruskwestie in overeenstemming met de desbetreffende VN-resoluties.
25. Ondanks de opmerkelijke dynamiek van de Turkse particuliere sector is er behoefte aan economische hervormingen en aan een beleid gericht op stabiele overheidsfinanciën, prijzen en monetaire maatregelen ter bevordering van duurzame economische groei en werkgelegenheid. Daarnaast moeten de overheidssector en de landbouw verder hervormd worden; ook de modernisering van de materiële en sociale infrastructuur van het land vormen in financieel en administratief opzicht grote uitdagingen.
26. Naast de verbeteringen op deze gebieden kunnen de hierboven voorgestelde initiatieven de EU en Turkije in staat stellen om een grotere mate van integratie te bewerkstelligen, in het voordeel van al hun burgers, door de banden die door de Associatie-overeenkomst en de douane-unie zijn gelegd, verder te versterken. Op deze wijze komt het in de EU en in Turkije tot meer stabiliteit, zekerheid en welvaart en zal dit land worden geholpen zijn Europese aspiraties te verwezenlijken.
27. De Raad wordt verzocht de in deze mededeling vervatte beleidslijnen goed te keuren.

Financieel memorandum

- Op dit moment niet van toepassing
- Alle op de aanbevelingen in deze mededeling gebaseerde initiatieven zullen uit hoofde van de bestaande communautaire instrumenten worden gefinancierd, met name de speciale financiële bijstand voor Turkije die bedoeld is voor de begeleiding van de douane-unie en MEDA

Gevolgen van het voorstel voor de KMO's

Het voorstel heeft positieve gevolgen voor de KMO's, in die zin dat :

- zij in meerdere mate bij handel en samenwerking worden betrokken;
- de contacten en informatie-uitwisseling tussen de KMO's van beide partijen vergemakkelijkt zullen worden.

ISSN 0254-1513

COM(97) 394 def.

DOCUMENTEN

NL

11

Catalogusnummer : CB-CO-97-402-NL-C

ISBN 92-78-23483-4

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg

//